УДК 331.45

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Віктор Поліщук,
доктор технічних наук, професор
Аліна Кудрявицька,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

В даний час у зв'язку з інтенсивністю розвитку виробничих процесів в індустрії гостинності (галузі туризму, готельно-ресторанного бізнесу тощо), охорона праці набуває все більшого значення. Згідно Закону України «Про охорону праці» основним принципом державної політики є пріоритет життя і здоров'я працівників [1]. Для впровадження цього принципу діє система управління охороною праці (СУОП) – частина загальної системи управління виробництвом, яку спрямовано на запобігання нещасним випадкам та професійним хворобам на виробництві. СУОП – це комплекс взаємопов'язаних заходів на виконання вимог законодавчих та нормативно-правових актів з промислової безпеки та охорони праці. Згідно з міжнародним стандартом OHSAS 18001-99 «Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки персоналу. Вимоги», СУОП – це загальна система менеджменту підприємства, яка забезпечує управління ризиками у галузі охорони здоров'я та безпеки праці, пов'язаними з діяльністю підприємства [2].

Мета роботи – дослідити систему управління охороною праці в індустрії гостинності.

В Україні передбачено управління охороною праці на державному, галузевому, регіональному та виробничому рівнях. На державному рівні суб‘єктом управління виступає Кабінет Міністрів, а об‘єктами управління є діяльність міністерств, державних служб, інспекцій, агентств, обласних та місцевих державних адміністрацій щодо забезпечення безпечних та здорових умов праці на підприємствах. На галузевому рівні суб‘єктом управління є державне агентство розвитку туризму України. Суб‘єкт управління на регіональному рівні – відповідна державна адміністрація, а об‘єкт управління – діяльність підприємств, установ та організацій в індустрії гостинності, що розташовані на території даного регіону, щодо забезпечення у регіонах безпечних та здорових умов праці [2].

Роботодавець (керівник підприємства) в індустрії гостинності повинен забезпечити функціонування системи управління охороною праці на підприємстві (ст. 13 Закону України «Про охорону праці»). Він очолює роботу щодо управління охороною праці та безпосередньо відповідає за її функціонування загалом на підприємстві. Метою управління охороною праці на підприємстві є створення здорових, безпечних та високопродуктивних умов праці, покращення санітарно-побутового забезпечення працівників, запобігання травматизму та професійній захворюваності. У рамках функціонування СУОП на підприємстві ідентифікують та оцінюють ризики настання нещасних випадків на виробництві та розвинення професійних захворювань, що дає змогу раціонально використовувати кошти, спрямовані на охорону праці [2].

Більшість нещасних випадків та аварій виникають не внаслідок необережних дій працівників, а через відсутність ефективних технічних засобів безпеки, організаційні прорахунки посадових осіб, ненавченість працівників безпечним методам виконання робіт, недосконаліть системи контролю за станом охорони праці, відповідальність за що покладено згідно із законодавством у галузі охорони праці на роботодавця. Ефективне управління охороною праці базується на врахуванні всіма працівниками підприємства наявності ризиків виникнення травм та професійних захворювань та коригуванні своїх дій. Для того, щоб забезпечити функціонування СУОП на підприємстві індустрії гостинності роботодавець створює службу охорони праці, призначає посадових осіб, які організаційно забезпечують дотримання нормативів охорони праці у структурних (виробничих) підрозділах та на робочих місцях, затверджує інструкції з охорони праці, де вказано обов’язки працівників з працеохоронних питань, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій з охорони праці, а також контролює їх дотримання [2].

Роботодавець (керівник підприємства) організовує розроблення за участю сторін колективного договору і впроваджує комплексні заходи для досягнення

на підприємстві встановлених працеохоронних нормативів та підвищення наявного рівня охорони праці, забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів щодо недопущення (зниження рівня) виробничого травматизму та професійних захворювань. У рамках цих комплексних заходів для поліпшення умов та безпеки праці потрібно впроваджувати новітні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці. Також до обов'язків роботодавця з питань охорони праці належить: забезпечення утримання у справному стані виробничого обладнання, устаткування, будівель і споруд; контроль їх технічного стану; усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань; виконання профілактичних заходів, щоб запобігти повторенню нещасних випадків та захворювань на виробництві (визначених комісією з їх розслідування) тощо [3].

Роботодавець організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці (НПАОП) та за їх результатами вживає заходів щодо усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я працівників виробничих чинників. Керівник підприємства затверджує положення, інструкції, інші документи з охорони праці, що діють у межах підприємства та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, на робочих місцях згідно з вимогами НПАОП. Саме на роботодавця покладено обов'язки щодо безоплатного забезпечення працівників чинними НПАОП, контролю за додержанням працівниками правил безпечного поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт згідно з нормативами охорони праці, пропаганди безпечних методів праці [3].

Елементами СУОП на підприємстві індустрії гостинності є органи управління, управлінська інформація та управлінські рішення. До органів управління охороною праці на окремих щаблях управлінської вертикалі підприємства належать керівники: на першому (високому) рівні – роботодавець (керівник підприємства), на другому чи третьому (тобто нижчих) рівнях – керівники структурних (виробничих) підрозділів. Управлінська інформація складається з даних: про наявні та потенційні небезпеки у кожному структурному (виробничому) підрозділі; про ступінь ризику виконання технологічних процесів за наявності небезпечних та шкідливих виробничих чинників; про результати виконання планів робіт, наказів, розпоряджень, приписів з питань охорони праці. Управлінські рішення доводять до об'єкта управління у вигляді наказів, розпоряджень, приписів, планів робіт тощо.

Основними показниками ефективного функціонування СУОП на підприємстві індустрії гостинності є: зниження рівня виробничого травматизму та професійних захворювань; зменшення кількість осіб, які працюють у шкідливих умов праці; зменшення кількості одиниць обладнання та технологічних процесів, що не відповідають вимогам НПАОП; підвищення ступеня забезпеченості працівників засобами індивідуального та колективного захисту; підвищення ступеня забезпеченості працівників санітарно-побутовими приміщеннями; збільшення річних витрат на поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого довкілля; зменшення витрат на організацію розслідування та ліквідацію наслідків аварій і надзвичайних ситуацій, нещасних випадків, професійних захворювань [3].

Список використаних джерел

1. Дрожчана О.У., Рибальченко А.Д. Роль охорони праці на підприємстві. Інноваційні аспекти системи безпеки праці, захисту інтелектуальної власності : *матеріали V всеукр. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Полтава, 26-27 берез. 2020 р.). Полтава : ПДАА, 2020. С. 32-35.
2. Voinalovych O., Hnatiuk O., Khmelovskyi V., Motruch M. Improvement of the occupational safety and health management system in Ukraine in view of the relevant declared initiatives of the European Union. 23th International Scientific Conference “Engineering for rural development”, Jelgava, Latvia, 22-24.05.2024. Vol. 23. 93-97.
3. Войналович О., Мотрич М., Тимочко В.. Аналіз напрямів реформування СУОП в Україні та країнах Європи. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXIV Міжнародного науково-практичного форуму, 4–6 жовтня 2023 р. [Електронний ресурс].* Львів: ЛНУП, 2023. С. 406-409.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУК ПРО ЖИТТЯ, М. ВАРШАВА, ПОЛЬЩА
ГДАНСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, М. ГДАНСЬК, ПОЛЬЩА
АЙОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, США
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ЧЕХІЯ
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЛУЛЕО, ШВЕЦІЯ
ШКОЛА ГУМАНІТАРНИХ НАУК ЛОНДОНСЬКОГО СТОЛИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ
АКАДЕМІЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ “МЕРКУР”, СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ГОСТИННІСТЬ І ТУРИЗМ МАЙБУТНЬОГО: НАУКОВІ ТА ПРАКТИЧНІ ГОРИЗОНТИ»

30 квітня - 01 травня 2025 року, м. Київ

КИЇВ – 2025

УДК 338.48 “40”

Гостинність і туризм майбутнього: наукові та практичні горизонти: збірник тез доповідей IV-ої міжнародної науково-практичної конференції (30 квітня - 1 травня 2025 р.). Київ: НУБіП України. 2025. 243 с.

Редакційна колегія:

Мельниченко С.В. – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Бандура В.М. – доктор технічних наук, професорка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

Мосіюк С.І. – кандидат економічних наук, доцентка кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України

У збірнику тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції висвітлюються результати наукових досліджень з питань глобального, національного та регіонального розвитку туризму і сфери гостинності, соціокультурного виміру туризму та реалізації концепції сталого розвитку, маркетингу туристичних дестинацій та діджиталізації бізнес-процесів суб’єктів туристичної діяльності, інноваційних технологій та еко-трендів в туристичному і готельно-ресторанному бізнесі.

Видання розраховане для студентів бакалаврату та магістратури, аспірантів, докторантів, дослідників, викладачів, суб’єктів підприємницької діяльності.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст і достовірність тез доповідей несуть автори. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

© Колектив авторів, 2025
© НУБіП України, 2025